

Nie taki słodki

KALKULACJE. Uprawa buraka cukrowego

Jesteśmy trzecim producentem europejskiego cukru, po Francji i Niemczech. Na terenie naszego kraju działa 18 cukrowni skupujących buraki cukrowe od około 33 tysięcy producentów. Na Dolnym Śląsku znajdują się tylko 2 cukrownie – w Strzelinie i Pszennie koło Świdnicy, obie należą do Südzucker Polska S.A.

Uprawa buraka cukrowego w Polsce obejmuje areał około 170 000 ha, z tego na Dolnym Śląsku (wg danych GUS) uprawiano w 2015 roku 13 091 ha (było to mniej o 3 308 ha, czyli o 20% niż w roku 2014). W tym sezonie powierzchnia zasiewów zwiększyła się (według szacunków doradców DODR, do około 17 800 ha).

Sezon na suszę

Zbiory buraków cukrowych na Dolnym Śląsku wyniosły w 2015 roku 657 824 t, co dało średni plon 50,25 t/ha i były mniejsze od zbiorów w 2014 r. aż o 50%, kiedy średni plon wyniósł 79,41 t/ha. Zmniejszenie to wynikało ze spadku powierzchni zasiewów, mniejszego areału uprawy zakontraktowanego u plantatorów przez cukrownie oraz trudnych warunków uprawy w ubiegłym roku. Długotrwała susza latem w naszym regionie, wysokie temperatury powietrza i brak

wody w glebie negatywnie wpłynęły na wegetację buraków cukrowych, szybkie zasychanie liści i obniżenie masy korzenia. Przebieg pogody wpłynął nie tylko na plony korzeni, ale również na zawartość cukru. Zmiana pogody jesienią, niska temperatura i nasłonecznienie korzystnie wpłynęły na wzrost polaryzacji, co częściowo zrekompensowało plantatorom słabszy plon i umożliwiło wywiązanie się z umów kontraktacyjnych.

Prognozy z MARSa

Zespół ds. monitoringu Zasobów Rolnych (MARS) Komisji Europejskiej, w majowym raporcie oszacował plony buraków cukrowych na obecny sezon w UE na średnio 73,39 t/ha, czyli więcej o około 2,4% niż w 2015 roku, w którym średni plon w UE wyniósł 71,65 t/ha. Tegoroczne planowanie buraków cukrowych ma być wyższe od średniej pięcioletniej o około 2,2%. Najwyższe plony prognozowane są w Hiszpanii – 95 t/ha, w Niemczech i Anglii około 71 t/ha. W Polsce przewiduje się plonowanie buraków cukrowych na poziomie nieco ponad 55 t/ha.

Słodkie kontrakty

Uprawa buraków cukrowych w Polsce, podobnie jak w całej UE, objęta jest limitowaniem produkcji. Producenci co roku zawierają umowy kontraktacyjne z producentami cukru. W umowach tych określone są wielkość produkcji i areał uprawy.

W 2006 roku, w ramach reformy rynku cukru, wprowadzono dodatkową płatność cukrową w celu zrekompensowania plantatorom spadku dochodów. Dochody były niższe z powodu spadających cen buraków, związanych z obniżką ceny minimalnej. Płatności te obowiązywały do końca 2014 roku. W ramach WPR na lata 2015–2020 zmieniono wsparcie dla producentów na formę płatności związanej z produkcją. W 2015 roku wynosiła ona 2 138,45 zł/ha buraków kwotowych. Warunkiem uzyskania płatności jest podpisana umowa kontraktacyjna z producentem cukru (cukrownią).

Narzędzie do planowania

Kalkulacje produkcji stanowią narzędzie rachunku ekonomicznego i ułatwiają przewidywanie efektów różnych rozwiązań organizacyjnych i ekonomicznych. Dane o kosztach produkcji mogą być wykorzystywane do podejmowania decyzji o planowaniu produkcji.

Prezentowana kalkulacja produkcji buraka cukrowego prowadzi do wyliczenia nadwyżki bezpośredniej. Nadwyżka bezpośrednia jest kategorią dochodu umożliwiającą prawidłową ocenę konkurencyjności poszczególnych rodzajów działalności produkcji rolnej. Stanowi różnicę między wartością produkcji uzyskaną z jednego hektara, a kosztami bezpośrednimi niezbędnymi do wytworzenia tej produkcji. Wyliczona nadwyżka bezpośrednia, po odjęciu stałych kosztów gospodarstwa, staje się dochodem rolniczym, który stanowi wynagrodzenie za pracę rolnika, źródło utrzymania rodziny oraz inwestycji w gospodarstwie.

Uprawiając 1 hektar buraka cukrowego, przy plonie 550 dt/ha, możemy uzyskać 7 767,20 zł/ha nadwyżki bezpośredniej z dopłatami, przy poniesionych kosztach bezpośrednich produkcji 3 143,45 zł/ha. Udział kosztów bezpośrednich w wartości produkcji bez dopłat z 1 ha uprawy wynosi w tym przykładzie 39,22%. Zaznaczyć należy jednak że nie są to wszystkie koszty ponoszone w trakcie produkcji. Wysokim kosztem jest zbiór i obsługa dostawy, które stanowią około 15% wartości produktu.

*Sylvia Kędzierska DODR we Wrocławiu
Fot. DODR we Wrocławiu*